

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології

Кафедра журналістики

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕДІАПРАВО

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма 06 Журналістика

Спеціальність 061 Журналістика

Галузь знань 06 Журналістика

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 5 від “1” грудня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Медіаправо
Викладач (і)	Дебенко Ігор Богданович
Контактний телефон викладача	0987679118
E-mail викладача	Debenko.i@gmail.com igor.debenko@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Пн. 15:00-16:00

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні, нормативно-правові засади, права, обов'язки та гарантії професійної діяльності журналіста, функціонування інформаційної системи в цілому й діяльності мас-медіа зокрема, визначених джерелами міжнародного інформаційного права й чинним інформаційним законодавством України.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни “Медіаправо” є формування необхідної у професійній діяльності журналіста системи знань з питань медіа-законодавства, джерел міжнародного інформаційного права й чинного інформаційного законодавства України зокрема, усвідомлення на цій основі правового статусу та законодавчих гарантій забезпечення діяльності мас-медіа в цілому й журналіста зокрема.

Основними **цілями** вивчення дисципліни є:

- виклад основних теоретичних, нормативно-правових засад, прав, обов'язків та гарантій професійної діяльності журналіста, функціонування інформаційної системи в цілому й діяльності мас-медіа зокрема;
- характеристика та аналіз засадничих джерел міжнародного інформаційного права, комплексу законодавчих актів, що забезпечують правове регулювання мас-медійної діяльності в Україні;

- засвоєння найважливіших нормативних актів, уміння працювати з ними;
- забезпечення осмисленого розуміння студентами правових засад роботи з інформацією, доступу до та специфіки роботи з джерелами інформації, міри відповідальності за перешкоджання роботі мас-медіа, журналістській діяльності в цілому.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Компетентності

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях

ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК03. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 08. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК09. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 01. Здатність застосовувати знання зі сфери медіаправа у своїй професійній діяльності.

СК 06. Здатність до провадження компетентної медіадіяльності.

*Конституційно-правовий статус засобів масової інформації в Україні, особливості правового регулювання різновидів мас-медіа;

Програмні результати навчання

ПР01. Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі отриманих знань.

ПР03. Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами.

ПР 09. Оцінювати діяльність колег як носіїв прав і обов'язків членів суспільства, представників громадянського суспільства.

ПР 18. Використовувати необхідні знання й технології для виходу з кризових комунікаційних ситуацій на засадах толерантності, діалогу й співробітництва.

*Орієнтуватися в основних правових документах з питань захисту прав громадян на інформацію, функціонування мас-медіа та забезпечення журналістської діяльності;

*Застосовувати знання медіа-законодавства у практичній журналістській діяльності; уникати ситуацій, коли журналіст/мас-медіа може порушити законодавство чи потрапити в небезпеку.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
2,4	061 Журналістика	1,2	Нормативна

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Медіаправо - комплексна галузь права: поняття, джерела та основні категорії.			
Тема 2. Міжнародно-правові норми журналістської діяльності.			
Тема 3. Доступ до публічної інформації: інформаційні запити, їх подання та відповідальність.			
Тема 4. Захист журналістських джерел.			
Тема 5. Дифамація.			
Тема 6. Авторське право в мас-медіа.			
Тема 7. Особливості правового регулювання друкованих медіа.			
Тема 8. Особливості правового регулювання системи телерадіомовлення в Україні.			
Тема 9. Суспільне мовлення.			

Тема 10. Правовий статус онлайн-медіа.			
Тема 11. Реклама.			
Тема 12. Особливості проведення фото-, кіно-, теле- та відеозйомок працівниками мас-медіа.			
ЗАГ.:			

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Поточне опитування, тестування та самостійна робота - 20 балів. Індивідуальні завдання - 20 балів Контрольна робота – 10 балів. Підсумкова письмова робота (залік) – 50 балів.
Вимоги до письмових робіт	Письмовий контроль у вигляді модульної контрольної роботи, виконання індивідуальних завдань, тестування.
Семінарські заняття	Робота на практичному занятті оцінюється за 5-бальною шкалою в залежності від повноти відповіді студента.
Умови допуску до підсумкового контролю	Для отримання допуску до підсумкового контролю студенту необхідно отримати мінімум 25 балів за семінарські заняття чи завдання самостійної роботи.
Підсумковий контроль	Форма контролю (екзамен). Форма здачі (комбінована).

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність: Політика курсу базується на гуманістичній освітній парадигмі, суть якої полягає у повазі до особистості студента, у праві й можливості майбутнього фахівця самостійно обирати спосіб засвоєння навчального матеріалу, використовувати нові методи, прийоми і засоби педагогічної діяльності; на навчанні у співробітництві, тобто спільній із викладачем діяльності; на плюралізмі як важливій основі розвитку інтелектуальних здібностей студентів, розвитку їхнього критичного мислення. Будь-які форми порушення академічної доброчесності не

толеруються. Списування під час контрольних модульних робіт та екзамену заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Відвідування занять :

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Дозволяється вільне відвідування лекцій. Пропуски практичних занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку на консультаціях.

Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується «Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.).

Покликання: <http://surl.li/kedzc>

Для отримання допуску до підсумкового контролю студентів необхідно отримати мінімум 25 балів за семінарські заняття чи завдання самостійної роботи.

Неформальна освіта: Під час навчання студентам пропонується проходження додаткових курсів на платформах Prometheus, ВUМonline та Coursera за відповідних предметним спрямуванням. Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.)

Покликання : <http://surl.li/dzryl>

8. Рекомендована література

1. Брижко В. Методологічні та правові засади упорядкування інформаційних відносин: монографія / В.М. Брижко; рецензенти: академік НАПрН України Тихий В.П., академік НАПрН України Сегай М.Я., д.ю.н., професор Арістова І.В., к.ю.н, доцент Яременко О.І. – К. : ТОВ “ПанТот”, 2009 р. – 415 с.
2. Грищенко І. *Інститути дифамації та оціночних суджень і українське законодавство щодо захисту честі, гідності та ділової репутації фізичної особи // Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. – 2015. - №1 (6). – С. 8-13.*
3. Гуз А.М. Історія захисту інформації в Україні та провідних країнах світу: Навчальний посібник / А.М. Гуз. – К.: КНТ, 2007. – 260 с.
4. Етичні засади роботи журналіста: західний досвід. – К.: ІМІ, МО захисту свободи слова «Репортери без кордонів», 2002. – 80 с.
5. Європейські стандарти у галузі суспільного мовлення <http://medialaw.org.ua/library/yevropejski-standarty-u-galuzi-suspilnogo-movlennya/>

6. Закон України “Про медіа”. -
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>
7. Закон України “Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів”. -
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/540/97-%D0%B2%D1%80>
8. Закон України “Про державну таємницю”. -
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3855-12>
9. Закон України “Про доступ до публічної інформації”. -
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
10. Закон України “Про інформацію”. -
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
11. Закон України “Про Суспільне телебачення і радіомовлення України”
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1227-18>
12. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості. – Львів.: Паіс, 2004.
13. Інформаційний простір України: Словник-довідник законодавчих термінів: довідково-навчальне видання/Автор-укладач Я.О.Чепуренко / Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. – К.: “Освіта України”, 2008. – 544 с.
14. Інформація та реклама в Україні: зб. законодав. і нормат. актів: (офіц. текст)/ упоряд. Ю.В. Паливода. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2010. – 440 с.
15. Конституція України. -
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
16. Кримінальний кодекс України. -
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
17. Кузнецова О.Д. Правові норми журналістики України: Посібник / О.Д. Кузнецова. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім.І.Франка, 2006. – 352 с.
18. М.Місьо, Н.Петрова, В.Ситцевой. Правничі засади діяльності журналістів в Україні. К.: Айрекс Про Медія, 2000.
19. Марущак А. Доступ до інформації: права журналістів / А. Марущак . – [Електронний ресурс]: http://www.uapp.org/uk/legal_library/11/21.html .
20. Марущак А.І. Інформаційне право: доступ до інформації: Навчальний посібник / А.І. Марущак. – К.: КНТ, 2007. – 532 с.
21. Міжнародні стандарти свободи слова. Збірник публікацій міжнародної організації „Артикль 19”. – К.: Міленіум, 2003.
22. Москаленко А.З. Теорія журналістики: підручник / А.З. Москаленко. К.: Експрес-об’ява, 1998. – 334 с.
23. Основи інформаційного права України: навч. посіб./ В.С. Цимбалюк, В.Д. Гавловський, В.М. Брижко; за ред. М.Я. Швеця, Р.А. Калюжного та П.В. Мельника. 2-ге вид., переробл. і допов. – К.: Знання, 2009. – 414 с.
24. Палагнюк Ю. В. Регулювання реклами та спонсорства в аудіовізуальних медіа в Європейському Союзі: приклад для України
[http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=L
INK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&)

S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=Npchd
upol_2009_110_97_25.

25. Петрова Н. Медіа-право / Н. Петрова, В. Якубенко – К., 2007. – 276 с.
26. Прайс М. Телевидение, телекоммуникации и переходный период: право, общество и национальная идентичность / М. Прайс – М., 2000.
27. Практичні поради журналістам, які відстоюють принципи свободи слова. – К.: ІМІ, 1998.
28. Приступенко Т.О. Деякі аспекти правового регулювання засобів масової інформації України / Т.О. Приступенко // Наукові записки Інституту журналістики. – 2005. – Т. 12.
29. Приступенко Т.О. Теорія журналістики: Етичні та правові засади діяльності засобів масової інформації: Навч. посіб. Рекомендовано МОН / Т.О. Приступенко. — К., 2011. — 351 с
30. Рішення Європейського суду з прав людини щодо доступу до інформації / За заг. редакцією Шевченка Т.С., Павліченка О.М. – К.: ФОП Москаленко О.М., 2015. – 200 с.
31. Саруханов В. А. Азбука телевиденья / В. А. Саруханов. — М. : Аспект Пресс, 2003. — 222 с.
32. Свобода вираження поглядів: практика Європейського суду щодо України / [Інститут Медіа Права ; за редакцією Т. Шевченка, А. Балацької]. — К. : Фенікс, 2012. — 192 с.
33. Цимбалюк В.С. Інформаційне право (основи теорії і практики). Монографія / В.С. Цимбалюк.– К.: “Освіта України”, 2010. – 388 с.

Допоміжна:

1. Celebrities’ Rights to Privacy: How Far Should the Paparazzi Be Allowed to Go? // <http://www.asc.upenn.edu/usr/ogandy/c734%20resources/celebrities%20rights%20-%20nordhaus.pdf>
2. Declaration of the Committee of Ministers on the guarantee of the independence of public service broadcasting in the member states <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1041345>
3. Legal Problems Raised By Mobile Blogging // <http://www.blogherald.com/2011/09/30/5-legal-problems-raised-by-mobile-blogging/>
4. Myron Farber. On Not Naming Names // http://www.smithsonianmag.com/people-places/On_Not_Naming_Names.html
5. New research: 11-point plan for protecting journalism sources in the digital age // <http://blog.wan-iffra.org/2015/06/03/new-research-11-point-plan-for-protecting-journalism-sources-in-the-digital-age>

6. Newspapers: Licensing Requirements, Suspensions and Special Taxes // The Article 19 Freedom of expression handbook. <http://www.article19.org/pdfs/publications/1993-handbook.pdf> Page 225.
7. Recommendation 1878 (2009) Funding of public service broadcasting <http://www.assembly.coe.int/Mainf.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta09/EREC1878.htm>
8. State Law: Legal Protections for Sources and Source Material <http://www.citmedialaw.org/legal-guide/state-law-legal-protections-sources-and-source-material>
9. Аналіз законодавства про пресу в європейських та інших демократіях http://www.media.parlament.org.ua/a/action/article_detail/article_id/1170/
10. Відеозйомка на дорозі: Хто має право її здійснювати // <http://profit-consul.com/ua/blog/181/>
11. Відповідальність за розповсюдження в мережі Інтернет інформації, що не відповідає дійсності та порочить честь, гідність та ділову репутацію // <http://consultants.kiev.ua/vidpovidalnist-za-rozpovsyudzhennya-v-merezhi-internet-informaci%D1%97-shho-ne-vidpovidaye-dijsnosti-ta-porochit-chest-gidnist-ta-dilovu-reputaciyu/>
12. Гарантії захисту журналістських джерел за українським законодавством // <http://medialaw.org.ua/consultations/5-garantiyi-zahystu-zhurnaliststskyh-dzherel-za-ukrayinskym-zakonodavstvom/>
13. Головенко Р. Особливості цивільно-правової відповідальності засобів масової інформації за поширення недостовірної інформації // <http://www.telekritika.ua/analiz/2007-04-20/8752>
14. Деякі аспекти правового забезпечення реформування друкованих засобів масової інформації, заснованих органами державної влади та органами місцевого самоврядування <http://www.minjust.gov.ua/0/7947>
15. Загальне та спеціальне законодавство у сфері авторського права – http://sips.gov.ua/ua/authors_rights.html
16. Здійснення авторського права на цифрові фотографічні твори // <http://advocat-cons.info/index.php?newsid=5410>
17. Костецька Н. Правовий захист журналістських джерел інформації // <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/19174/1/44-Kostetska-216-221.pdf>
18. Пизик Ірина Судові позови до ЗМІ: проблеми застосування національного та міжнародного законодавства
19. Підтримка та захист права на свободу переконань та їх вільного вираження – <http://www.ohchr.org/Documents/Issues/Opinion/A.66.290.pdf>
20. Підтримка, захист та використання прав на Інтернет – <http://www.regeringen.se/content/1/c6/19/64/51/6999c512.pdf>
21. Порівняльний аналіз процесу роздержавлення друкованих засобів масової інформації в країнах Східної Європи і в Україні <http://www.uapp.org/privatizationlaw/9198.html>

22. Право на висловлення оціночних суджень крізь призму захисту репутації // <http://www.lawyer.org.ua/?w=r&i=10&d=562>
23. Про дифамацію в політичному процесі // <http://justinian.com.ua/article.php?id=430>
24. Рекомендації щодо проведення фото- та відео зйомки в судовому засіданні // <https://sites.google.com/site/mediaprofspilka/hot-news-1/rekomendaciiessodo-provedennafoto-tavideozjomkivsudovomuzasidanni>
25. Рекомендація CM/REC(2014)6 Комітету міністрів Ради Європи – <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=2184807>
26. Рекомендація Комітету міністрів Ради Європи № R(89)7 «Про принципи поширення відеозаписів насильницького, жорстокого чи порнографічного змісту», ухвалена Комітетом міністрів 27.04.1989 р. http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_723
27. Рекомендація Ради Європи № R (2000) 7 „Про право журналістів не розкривати свої джерела інформації” (Ухвалена Комітетом міністрів 8 березня 2000 року на 701-му засіданні заступників міністрів) // [http://www.coe.kiev.ua/docs/km/r\(2000\)7.htm](http://www.coe.kiev.ua/docs/km/r(2000)7.htm)
28. Рішення Верховного Суду України за скаргою закритого акціонерного товариства “Холдингова компанія “Бліц – Інформ” про перегляд справи у зв’язку з винятковими обставинами — справа за позовом колишнього президента “Холдингова компанія “Бліц – Інформ” до газети «Бізнес» <http://reyestr.court.gov.ua/Review/10132697>
29. Рішення Верховного Суду України за скаргою посадової особи – голови обласної ради про захист честі, гідності, ділової репутації та відшкодування моральної шкоди // <http://reyestr.court.gov.ua/Review/14405568>
30. Рішення Європейського суду з прав людини у справі „Принцеса Ганноверська проти Німеччини” <http://hr-lawyers.org/files/docs/1310028215.pdf>
31. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Українська Прес-Група» проти України» <http://medialaw.org.ua/library/sprava-ukrayinska-pres-grupa-proty-ukrayiny/>
32. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Сердюка В.А. про офіційне тлумачення положення частини першої статті 7 Цивільного кодексу Української РСР (справа про поширення відомостей) // <http://www.ccu.gov.ua/uk/doccatalog/list?currDir=9485>
33. Рішення у справі Європейського суду з прав людини „Гудвін проти Великобританії” // http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/980_100
34. Рішення у справі Європейського суду з прав людини „Ромен і Шміт проти Люксембургу” // http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/980_092

35. Як розпізнати "Оціночне судження" // http://www.yurist.kharkov.ua/lica/b_text.php?type=3&id=248497&base=1

Дебенко І. Б.